

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat Işıkhan* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özgül SAKI

İstanbul Milletvekili

Divriği'de Madenin Kapatılması “Özel Şirket Kararı” Söyleminin Sınıfsal ve Siyasal Çöküşüdür

Sivas ili Divriği ilçesinde ERDEMİR'e bağlı ERMADEN A.Ş. tarafından işletilen demir madeninde üretimin durdurulması ve alt taşeron ÇİFTAY Madencilik'in sahadan çekilmesi sonrasında yaklaşık 700 maden işçisinin tazminatları ödenerek işten çıkarılması, Türkiye'de çalışma hayatının güvencesizleşme düzeyini ve yarı-kamusal sermaye yapılarının emek üzerindeki etkilerini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Bu gelişme, yalnızca bireysel istihdam kayıpları yaratmakla kalmamakta; çalışma hayatı, sosyal politika ve bölgesel istihdam dengeleri bakımından ağır ve kalıcı sonuçlar doğurmaktadır.

Söz konusu sürecin Ekim 2025'ten bu yana sendikal eylemler, işçi nöbetleri ve yerel direnişlerle gündemde kalması, yaşananların sıradan ve münferit bir işletme kararı olmadığını; toplumsal, ekonomik ve siyasal boyutları bulunan yapısal bir kriz niteliği taşıdığını açıkça göstermektedir. Buna karşın, toplu işten çıkarmaların çalışma hayatı üzerindeki etkilerine ilişkin olarak Bakanlığınız tarafından kamuoyuna açıklanmış herhangi bir sosyal etki analizi ya da istihdam planı bulunmamaktadır.

ERDEMİR her ne kadar 2006 yılında özelleştirilmiş olsa da, bu işlem klasik anlamda kamunun özel bir sermaye grubuna devri niteliği taşımamaktadır. Özelleştirme, zorunlu üyelik esasına dayanan ve kamu gücüyle kesinti yapabilen yarı-kamusal bir yapı olan OYAK'a gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle ERDEMİR ve iştiraklerinin üretimi durdurma ve yüzlerce işçiyi aynı anda işsiz bırakma kararlarının “özel şirket tasarrufu” olarak sunulması, çalışma hayatına

ilişkin kamusal sorumluluğun fiilen reddi anlamına gelmektedir. Kamu kaynaklarıyla büyümüş ve kamu yararı gözetme yükümlülüğü bulunan bir yapının bu ölçekte bir istihdam kaybına yol açmasına rağmen, kararın bölgesel istihdam, sosyal yapı ve emek piyasası üzerindeki etkilerine dair herhangi bir resmi değerlendirme yapılmamış olması, kamu denetiminin işlevsizliğini de gözler önüne sermektedir.

Divriği gibi tek sektöre yüksek derecede bağımlı bir ilçede yüzlerce işçinin aynı anda işsiz bırakılması; yalnızca gelir kaybına değil, bölgesel yoksullaşmaya, zorunlu göçe, sosyal çözülmeye ve yerel ekonomik faaliyetlerin daralmasına yol açabilecek niteliktedir. Buna rağmen, üretimin durdurulması sürecine eşlik eden herhangi bir istihdam geçiş planı, yeniden istihdam politikası veya koruyucu sosyal güvenlik mekanizması kamuoyuna açıklanmamıştır. Bu durum, alınan kararın emeği gözden çıkaran sınıfsal bir ekonomi-politik tercih olduğunu göstermektedir.

Öte yandan, işten çıkarılan işçilerin önemli bir bölümünün DİSK'e bağlı Dev Maden-Sen öncülüğünde yürütülen eylemlere katılması, yaşananların yalnızca bir istihdam kaybı değil; örgütlü emeğin tasfiyesine karşı gelişen kolektif bir direniş süreci olduğunu da ortaya koymaktadır. Buna karşın, sendikal örgütlenme, iş güvencesi ve toplu işten çıkarma rejimi bakımından Bakanlığınızın herhangi bir koruyucu veya düzenleyici politika açıklamamış olması, sürecin çalışma yaşamı açısından bütün yönleriyle sorgulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Sivas Divriği'de ERDEMİR'e bağlı ERMADEN A.Ş. tarafından işletilen demir madeninde üretimin durdurulması ve alt taşeron ÇİFTAY Madencilik'in sahadan çekilmesi sonrasında işten çıkarılan işçi sayısı Bakanlığınız kayıtlarına göre kaçtır? Bu işçilerin kaç kadrolu, kaç taşeron statüsündedir? İşten çıkarmalar hangi tarihler arasında gerçekleştirilmiştir?
2. Söz konusu işten çıkarmalar "toplu işçi çıkarma" kapsamında mıdır? 4857 sayılı İş Kanunu'nun 29. maddesi uyarınca Bakanlığınıza yapılmış resmî bildirim var mıdır? Varsa bildirim hangi tarihte yapılmış, hangi gerekçeler ileri sürülmüştür? Yoksa, bu durum mevzuata aykırılık teşkil etmekte midir?
3. Üretimin durdurulması ve toplu işten çıkarma kararları öncesinde veya sonrasında Bakanlığınızca Divriği özelinde herhangi bir sosyal etki analizi yapılmış mıdır? Yapıldıysa, bu analiz hangi birim tarafından hazırlanmış, sonuçları nelerdir ve neden kamuoyuyla

paylaşılmamıştır? Yapılmadıysa, yüzlerce işçinin aynı anda işsiz kaldığı bir süreçte bu eksiklik Bakanlığınızca nasıl gerekçelendirilmektedir?

4. İşten çıkarılan işçiler için Bakanlığınız tarafından hazırlanmış veya devreye sokulmuş herhangi bir istihdam geçiş planı, yeniden istihdam programı ya da aktif işgücü politikası bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa kapsamı, süresi ve yararlanan işçi sayısı kaçtır? Bulunmuyorsa, Divriği gibi tek sektöre bağımlı bir ilçede bu sorumluluğun neden yerine getirilmediği nasıl açıklanmaktadır?

5. İşten çıkarılan işçilerin kaçısı sendikalıdır? Bu işçilerin kaçısı DİSK'e bağlı Dev Maden-Sen üyesidir? Sendikalı işçilerin işten çıkarılma oranı ile sendikasız işçilerin işten çıkarılma oranı arasında bir fark bulunmakta mıdır?

6. Sendikal örgütlenme ve yürütülen eylemler nedeniyle işten çıkarma, baskı veya ayrımcılık yapıldığına ilişkin Bakanlığınıza ulaşan şikâyet sayısı kaçtır? Bu şikâyetler hakkında başlatılmış idari inceleme veya teftiş var mıdır? Varsa, sonuçları nelerdir?

7. ERDEMİR ve iştiraki ERMADEN A.Ş.'nin, yarı-kamusal niteliği bulunan OYAK bünyesinde faaliyet göstermesi dikkate alındığında, bu ölçekte bir toplu işten çıkarma sürecinde Bakanlığınızın özel bir denetim veya gözetim mekanizması işletilmiş midir? İşletildiyse hangi denetimler yapılmıştır? İşletilmediyse, bunun gerekçesi nedir?

8. Üretimin durdurulması kararının ardından Divriği'de işsizlik oranı, kayıtlı işsiz sayısı ve sosyal yardım başvurularında meydana gelen artışa ilişkin Bakanlığınızın elinde güncel veriler bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa bu veriler nelerdir? Bulunmuyorsa, bölgesel sosyal etkilerin neden izlenmediği nasıl açıklanmaktadır?

9. İşten çıkarılan işçilerin kaçısı işsizlik ödeneğinden yararlanabilmiştir? Yararlanamayan işçi sayısı kaçtır ve bu durumun temel nedenleri nelerdir?

10. Bakanlığınız, ERMADEN A.Ş. ve alt taşeron ÇİFTAY Madencilik hakkında; iş güvencesi, sendikal haklar, toplu işten çıkarma yükümlülükleri bakımından herhangi bir idari yaptırım, ceza veya uyarı uygulamış mıdır? Uygulanmadıysa, hangi hukuki gerekçelerle bu yönde işlem tesis edilmemiştir?